

**DOCUMENT EXPLICATIU DE LES MESURES I SUPORTS A PRIMER CICLE
D'EDUCACIÓ INFANTIL**

MESURES I SUPORTS UNIVERSALS	
Disseny universal d'aprenentatge (DUA)	El DUA és un marc per guiar el disseny d'entorns d'aprenentatge i aconseguir que siguin accessibles i desafiants per a tot l'alumnat. Dissenya plantejaments didàctics per tots els alumnes, eliminant les barreres d'aprenentatge, reconeixent i acceptant la variabilitat humana, i maximitzant les oportunitats d'aprenentatge per tots. Així, s'eliminen barreres i garanteix un aprenentatge inclusiu, equitatiu i de qualitat. L'aplicació del DUA romp amb les aules de talla única, on tot l'alumnat fa la mateixa activitat, en el mateix temps i de la mateixa forma, i permet desenvolupar propostes més flexibles i obertes per a tothom (Coral Elizondo). Per a més informació sobre DUA: https://www.caib.es/sites/diversitat/ca/disseny_universal_de_laprenentatge/
Formes flexibles de treball	AMBIENTS: Els espais i/o ambients són diferents espais d'aprenentatge, de relació i comunicació on, a partir de diferents propostes, els infants poden actuar, observar, experimentar, construir, inventar, imaginar, compartir, relacionar-se, emocionar-se i interactuar amb els altres. Aquesta manera flexible de treballar respon a la necessitat que mostren els aprenents en el moment de jugar, compartir, aprendre i relacionar-se amb

	la finalitat de donar resposta als seus interessos i necessitats, així com respectar els diferents ritmes d'aprenentatge. RACONS: Estratègia metodològica basada en la distribució de diferents espais físics anomenats racons que permeten de forma simultània la realització de diverses activitats i la distribució del grup-aula en petits grups, i inclús a nivell individual, segons l'objectiu de l'activitat que es plantegi. Els racons ofereixen la possibilitat d'utilitzar l'espai i el temps de la classe de manera diferenciada. Permet una certa flexibilitat en el treball, fomenten la creativitat i possibiliten tant el treball dirigit com lliure. El treball per racons és una resposta als diferents interessos i ritmes d'aprenentatge de l'alumnat. TALLERS Són espais on es duen a terme activitats sistematitzades i dirigides, amb un nivell de dificultat progressiu per aconseguir que l'infant faci ús de diferents recursos i conegui diferents tècniques que posteriorment utilitzarà de forma individual a l'aula.
Agrupament flexible de l'alumnat	Agrupament d'alumnes variable segons les característiques de l'activitat proposada que es realitza en un determinat moment. (Petit grup homogeni o heterogeni, parelles...) Constitueix una estratègia organitzativa i curricular per a atendre la diversitat de ritmes d'aprenentatge, d'interessos i característiques de l'alumnat.
Docència compartida	Dos docents dins l'aula. Implica tenir dues mirades que multipliquen les oportunitats d'aprenentatge, que comparteixen projecte i aprenentatge. Dues mirades enriqueixen el context. Aporta una major atenció a la diversitat i l'aplicació de metodologies basades en el descobriment i la cooperació. Afavoreix la pràctica reflexiva i permet arribar a la màxima eficàcia possible. La formació de les parelles professionals que han de compartir docència han de realitzar-se considerant les característiques de les persones com la maduresa, experiència prèvia, especialitat, predisposició per treballar en equip, etc.
Flexibilització horària del centre	És una de les mesures que ens permet donar una resposta educativa més personalitzada a tot l'alumnat, com a protagonista actiu del seu aprenentatge, i fomentar l'autonomia i l'aprenentatge competencial. Aquesta

	flexibilització ens ajuda a poder fer canvis organitzatius que s'adaptin al context sempre que sigui necessari. Exemple: franges horàries àmplies, entrada relaxada, horaris variables en funció de les necessitats...
Espai multifuncional	L'espai és el lloc on es desenvolupen les activitats d'ensenyança-aprenentatge. Organització de l'espai en zones diferenciades que permetin els diferents agrupaments de l'alumnat o la realització de determinades activitats. Espais de treball polivalents i accessibles. S'ha de cercar un espai que generi les màximes oportunitats d'atenció a la diversitat. L'aula s'ha de convertir en un espai agradable i familiar. L'aula s'ha de convertir en un lloc ple de vida. L'organització de l'espai i de l'espai conformen tot un entorn o àmbit energètic que afecta a aquells que estan en ell. La disposició de l'aula ha d'afavorir, la serenitat, la disposició al treball, els intercanvis relacionals i sobretot l'alegria d'estar. Una aula neta i ordenada convida a l'aprenentatge. Tenir ordenada la classe és cercar un lloc preciós per cada objecte, ubicar-los en sentit, amb un sentit conscient i intencional, és a dir, cada objecte en el "seu lloc".
Pati inclusiu	Entenem per pati aquell espai que ens permet desconnectar de l'activitat d'aula i no únicament l'espai físic exterior on els alumnes juguen i interaccionen lliurement de manera més lúdica. Els patis són espais educatius que influeixen directament en els alumnes, en les relacions que estableixen, en la seva curiositat, en la seva capacitat creativa i autonomia. Cal que hi hagi propostes diferents.
Avaluació formativa (docents)	S'avalua per ajudar al docent a conèixer, analitzar i jutjar com s'està produint l'aprenentatge i així pugui prendre mesures reguladores de l'ensenyament que serveixin per afavorir el progrés de l'infant. La informació adquirida ha de servir per orientar, explorar, regular, motivar i transformar el que s'està aprenent. Pel que l'avaluació formativa és interactiva, retroactiva i proactiva.
Acció tutorial personalitzada	L'acció tutorial integra les funcions tutorials del docent, dels equips educatius i de tots els professionals de la comunitat educativa i té per finalitat contribuir, en col·laboració amb les famílies, a la implicació de cada alumne en el seu procés educatiu i al desenvolupament d'una dinàmica social positiva en la comunitat educativa. L'acció tutorial personalitzada es refereix a totes les actuacions que realitza el tutor d'un grup a cadascun dels

	seus alumnes i les seves famílies. Té la finalitat d'implicar l'alumne i la seva família en el seu procés educatiu.
Carta de compromís	La carta de compromís educatiu dels centres educatius és un document que forma part de la concreció curricular de centre i té com a objectiu potenciar la comunicació, la participació, la implicació, el compromís i la corresponsabilitat entre els centres i les famílies en l'educació de l'alumnat. Aquest document ha de contenir els compromisos que s'acorden entre la família i el centre educatiu per establir la cooperació entre les dues parts. Els continguts de la carta de compromís, així com les seves possibles modificacions, s'han de consensuar amb la participació de la comunitat educativa i han de ser aprovats pel consell escolar. Cada centre educatiu ha d'elaborar la seva carta de compromís d'acord amb el projecte educatiu respectiu. La carta de compromís educatiu podrà ser signada per la direcció del centre i pels pares o mares o el tutor legal de l'alumne. Més informació: https://www.caib.es/sites/inspeccioeducativa/ca/documents_institucionals/

MESURES I SUPORTS ADDICIONALS	
Adaptacions curriculars no significatives	Són les modificacions dels elements del currículum que no afecten el grau de consecució dels objectius generals ni de les competències clau. Exemples: ampliació del temps que té un alumne per dur a terme una proposta en concret, modificació de la forma en què es presenten els continguts, adaptació del format de les propostes fent ús de formes més visuals i manipulatives, etc.
Aprenentatge multisensorial	L'aprenentatge multisensorial és una metodologia educativa que es fonamenta en la integració de més d'un sentit de forma simultània. Quan els infants utilitzen més d'un sentit a la vegada per aprendre alguna cosa nova, es creen més i diferents connexions neuronals alhora que se'ls ofereix diferents formes d'aprendre un concepte. Realització d'una activitat amb suport visual, auditiu, tàtil...
Modelatge	En la majoria de casos s'aprèn imitant models experts: un nadó aprèn a parlar escoltant i imitant les persones que en tenen cura, molts jocs s'aprenen observant com hi juga un altre... Des de la infància fins a l'edat adulta, el modelatge té un paper clau en l'adquisició i desenvolupament d'habilitats cognitives i metacognitives, habilitats motores fines,

	habilitats interpersonal i competències professionals posteriors. Però, perquè el modelatge sigui efectiu, no n'hi ha prou amb actuar davant de l'aprenent i esperar que repeteixi l'actuació, sinó que és necessari interactuar amb l'aprenent perquè pugui entendre, analitzar, representar i interioritzar en models propis allò que es pretén que es faci seu. El modelatge és una estratègia didàctica, caracteritzada per l'activació del pensament en veu alta (donar veu al pensament) i la reflexió al voltant de què estic fent i per què, de manera que es verbalitzen els processos mentals que hi ha implicats en allò que s'està ensenyant.
Eliminar barreres a l'aprenentatge i participació	Les barreres per a l'aprenentatge i la participació són tots aquells factors del context que dificulten o limiten el ple accés a l'educació i a les oportunitats d'aprenentatge de l'alumnat. Poden ser barreres físiques, emocionals, sensorials, d'interacció, etc. L'educació ha de ser flexible i diversificada. Els centres educatius han de saber descobrir les destreses i les aptituds de l'alumnat. I maximitzar-les. Això implica universalitzar els recursos i les activitats, fet que permet la participació de tot l'alumnat. I com fer-ho? Eliminant les barreres de l'entorn.
Sistemes augmentatius i alternatius de comunicació	Mitjà que ocupa una persona amb dificultats en la comunicació oral, per a expressar-se i interactuar de manera efectiva en qualsevol entorn, comptant per a això amb els suports necessaris i adequats a les seves capacitats, l'ús de les quals és compartit amb els seus interlocutors, i que li possibilita l'exercici de drets així com la seva participació activa en la societat, en igualtat d'oportunitats. Es considera comunicació augmentativa quan el mitjà ocupat per la persona complementa i acompanya a la seva comunicació oral. Es considera comunicació alternativa quan el mitjà emprat substitueix a la comunicació oral. Hi ha diversos sistemes diferents de comunicació: fotografies, dibuixos, pictogrames, paraules, lletres, gestos... Es pot fer ús de la tecnologia per comunicar-se.
Productes de suport (ajuts tècnics)	En l'àmbit educatiu, els productes de suport són eines o dispositius que els alumnes amb necessitats educatives associades a algunes discapacitats utilitzen per fer tasques que no podrien dur a terme d'una altra manera. Aquests productes també poden facilitar la realització de tasques de forma més fàcil, ràpida o eficient.

	Hi ha una varietat de productes que es poden classificar en: • Productes de suport d'ús individual (mobiliari adaptat, sistemes de comunicació alternatius i augmentatius (SAAC), micròfon remot (MR) sense fils, etc. • Productes de suport d'ús col·lectiu (lliteres, elevadors, etc.), que formarien part de l'equipament general del centre per a l'atenció de l'alumnat. D'acord amb la norma UNE-EN ISO 9999:2017 sobre la classificació i la terminologia de productes de suport per a persones amb discapacitat, s'entén com a producte de suport qualsevol material (incloent-hi dispositius, equips, instruments i programari) fabricat especialment, o disponible en el mercat, per prevenir, compensar, controlar, mitigar o neutralitzar deficiències, limitacions en l'activitat i restriccions en la participació. En definitiva, són aquells productes destinats a aconseguir una autonomia més gran i una millor qualitat de vida.
--	---

MESURES I SUPORTS INTENSIVS	
Ajustos substancials dels elements organitzatius i metodològics	Són les modificacions significatives que es fan de l'organització i la metodologia emprada en el procés d'ensenyança-aprenentatge. Poden ser modificacions substancials de l'entorn i de la temporalització.
Productes de fisiortopèdia	Considerats productes de suport (ajuts tècnics).
Suport intensiu de professionals específics	Fa referència al suport personalitzat que rep un alumne a l'escoleta per part d'un professional específic. Aquest suport pot ser donat per un auxiliar tècnic educatiu (ATE), un fisioterapeuta educatiu, un mestre de suport, un professional d'un equip específic, etc.
Aparells de micròfon remot o sense fils	Són equips d'ajut auditiu. L'aparell de micròfon remot consta d'un transmissor i receptor, de mida reduïda que millora el senyal auditiu, mitiga el renou ambiental i possibilita la comunicació amb altres usuaris.
Tecnologia de suport	Per exemple, l'alumnat amb NEE per discapacitat sensorial visual (DSV), pot utilitzar un dispositiu com eina de treball amb una adaptació de Software Tiflotècnic (tecnologia adaptada a la discapacitat visual).
Permanència alumnat NEE	Permanència durant un curs més a l'etapa d'educació infantil per als alumnes identificats amb necessitats educatives especials.

	Per poder sol·licitar la permanència d'un alumne, l'equip docent ha d'haver aplicat i valorat les adaptacions curriculars corresponents en col·laboració amb l'equip de suport i els serveis d'orientació. El tutor ha de deixar constància de les actuacions dutes a terme, els resultats de les quals han de servir als serveis d'orientació per elaborar el seu informe i fonamentar la decisió de permanència al mateix curs. En el primer cicle, només es pot aplicar aquesta mesura al tercer curs.
Adaptacions curriculars significatives	Són adaptacions curriculars significatives (ACS) les que s'aparten de manera substancial o significativa dels elements del currículum i afecten el grau de consecució dels objectius establerts per a cada etapa i, si és el cas, de les competències clau. En aquest cas es poden eliminar objectius del currículum, redacció de nous criteris d'avaluació, simplificació...

REFERÈNCIES BIBLIOGRÀFIQUES

[Departament d'Inspecció Educativa](#)

[Mesures i suports universals en el centre educatiu. Orientacions per als centres en la planificació de mesures i suports universals](#)

Peñafiel, F., Torres, JA. I Fernández, JM. (2014) *Evaluación e intervención didáctica. Atención a las necesidades específicas de apoyo educativo*. Pirámide.

[Servei per a la Inclusió Educativa:](#)

[Disseny Universal per a l'Aprenentatge \(DUA\).](#)

[Productes de suport.](#)

[Model Pedagògic dels Equips d'Atenció Primerenca de les Illes Balears](#)